

Intervju guvernera Fehmi Mehmeti za KosovaPress

Guverner Centralne banke Kosova, Fehmi Mehmeti najavljuje da su predviđanja CBK-a za ovu godinu da će stopa ekonomskog rasta za ovu godinu biti 6,6 odsto.

Dok kaže da je ublažavanje mera protiv COVID-19 koje se desilo tokom 2021. godine dovelo do toga da se zabeleži značajni ekonomski rast u zemlji.

Mehmeti procenjuje da su sunarodnici koji su letos došli na Kosovo potrošili preko 630 miliona evra, dok pokazuje da su doznake dostigle 651 milion evra.

U intervjuu za KosovaPress, guverner Mehmeti kaže da Vlada ima ozbiljan pristup članstvu Kosova u Zelenom kartonu, ali da u početku izazov ostaje veliki broj neregistrovanih vozila na Kosovu.

Osim Kartona, još jedan izazov ostaje korišćenje internet platforme za elektronsko plaćanje „Paypal“, jer zadnje pomenuta ne priznaje Kosovo kao državu.

Govoreći o ekonomskom rastu, Mehmeti kaže da je Kosovo 2020. godine imalo ekonomski pad od 3 odsto zbog mera za sprečavanje širenja COVID-19.

Guverner Mehmeti: Preduzete mere za sprečavanje pandemije COVID-19, kako širom sveta, tako i na Kosovu, značajno su uticale ili pogodile ekonomsku aktivnost na Kosovu, tako da 2020. godine u realnim iznosima, prema podacima kojima raspolažemo, imamo ekonomski pad od 3 odsto. Međutim, ublažavanje mera koje se desilo tokom 2021. godine, ne samo na Kosovu, već i u zemljama iz kojih dijaspora dolazi, dovelo je do toga da imamo značajan ekonomski rast u zemlji. Naše su prognoze da će ekonomski rast na Kosovu biti 6,6 odsto, iako je predmet pregleda, s obzirom na to da će se do kraja godine kretati pitanje vezano za pandemiju, s obzirom na to da je izvor krize na Kosovu i na globalnom nivou pandemija, a ne drugi ekonomski faktori. Sve je povezano sa pandemijom.

Prema njegovim rečima, doznake sunarodnika porasle su za 24 odsto, dok je njihova potrošnja do jula bila 140 odsto veća nego prethodne godine.

Guverner Mehmeti: Olakšavanje ograničenja kretanja sunarodnika iz zemalja iz kojih dolaze na Kosovo ispostavilo se da je došlo do dolaska mnogih sunarodnika i da je došlo do značajnog povećanja nerezidentnih izdataka, koje nazivamo izdacima za dijasporu, što prema podacima iz jula, koje imamo na našem raspolaganju označavaju 630 miliona evra ili sa povećanjem ako je uporedimo na godišnjoj osnovi ispostavi se da je 140 odsto. Ali, čak i ako to uporedimo sa 2019. godinom, imamo povećanje od oko 7 odsto. Doznake nastavljaju da rastu, označavajući 651 milion evra ili sa godišnjim povećanjem od 24 odsto.

Dolazak dijaspore, prema rečima Mehmeti, uticao je i na povećanje uvoza robe na preko 40 odsto, dok je dodao da je vrednost izvoza porasla na 476 miliona evra, ili 63 odsto više.

Guverner Mehmeti: To je dovelo do toga da imamo povećanja domaće potražnje na Kosovu, što je dovelo do povećanja uvoza od oko 43,4 odsto, dostigavši vrednost od 2.9 milijardi evra. Ali, takođe imamo povećanje izvoza, izraženo u procentima oko 63,4 odsto postoji povećanje izvoza koje je dostiglo vrednost od 476 miliona evra. Ovo je dovelo do toga da se trgovinski deficit dodatno produbio i dostigao na 2.44 milijarde evra ili godišnje povećanje od 40 odsto.

Guverner je govorio i o povećanju cena u zemlji, i kaže da je inflacija porasla sa 0,2 na 1,6 odsto, dok su strane investicije dostigle 271 milion evra, kaže Mehmeti.

Guverner Mehmeti: Što se tiče inflacije, sa 0,2 odsto godinu dana ranije, ona je pala na 1,6 odsto, a takođe su i direktne strane investicije zabeležila povećanje sa 201 milion u 2020. godini, dostigavši 271 milion. Ali, uglavnom imamo povećanje stranih direktnih investicija u sektor nekretnina, izraženo u procentima, u ovom sektoru je oko 80 odsto. Dok, direktne strane investicije u finansijske usluge ostaju iste kao i prošle godine.

Iako kamatne stope na kredite iznose 6 odsto i ekonomska kriza izazvana pandemijom, samo tokom 2021. godine poslovne banke su izdale nove kredite u iznosu od 974 miliona evra.

Guverner Mehmeti: Ako posmatramo bankarski sektor kao glavnu komponentu finansijskog sektora, uprkos očekivanim rizicima tokom perioda pandemije, tek tokom 2021. godine uspeo je da izda nove kredite u iznosu od 974 miliona evra, čime su ukupni krediti dostigli 3.5 milijardi evra ili sa godišnjim povećanjem od 12 procenata. Nastavlja se povećanje imovine. Imovina u bankarskom sektoru označila je 5.6 milijardi evra ili sa godišnjim rastom od oko 15 odsto ... Takođe, bankarski sektor nastavlja da ima veliko poverenje javnosti, pa smo kao rezultat toga povećali depozite koji su sa povećanjem dostigli 4.5 milijardi evra od 14,5 odsto. S druge strane, kamatna stopa na kredite pala je na 6 odsto, što je omogućilo olakšanje pristupa finansijama.

S druge strane, nenaplativi krediti (loši krediti), čak i nakon okončanja moratorijuma koji je bio period restrukturiranja, i dalje ostaju niski, pa su tako označili 2,6 odsto.

Guverner Mehmeti pokazao je i način profita banaka u prvoj polovini ove godine koje su označile 55 miliona evra.

Guverner Mehmeti: Prema podacima iz juna, oko 55 miliona evra je profit banaka. Banke nastavljaju da održavaju stopu profita koju realno imaju godinama, a realno to nije rezultat povećanja kamatnih stopa, već rezultat boljeg upravljanja troškovima ili smanjenja troškova koje banke stvaraju. Sada jednu stvar imamo ne samo kao Kosovo, već i globalno da nešto dobro izlazi iz krize. Od konkretnog slučaja bili smo vrlo oprezni u kretanju digitalizacije bankarskog sektora. Međutim, pandemija je učinila da sa ovaj proces ubrza. Sada je kretanje ka digitalizaciji dovelo do toga da su se smanjili troškovi, povećala efikasnost za klijente, ali i za banke.

Što se tiče sektora osiguranja, Mehmeti kaže da je ovaj sektor uspeo da se konsoliduje i bude profitabilan. S druge strane, guverner dodaje da bi se Kosovo moglo učlaniti u Zelenom kartonu, mora se smanjiti broj neregistrovanih vozila koji je dostigao 30 odsto.

Mehmeti je takođe rekao da čekaju kompletiranje odbora CBK -a, koji već 15 meseci nije funkcionalan.

Guverner Mehmeti: Nastavlja se povećanje isplate štete, na godišnjoj osnovi od oko 24 odsto, ne zato što je šteta veća nego u prošlosti, već kao rezultat pomnog nadzora koji mi kao CBK vršimo nad ovim sektorom. Ovaj sektor je konačno uspeo da se konsoliduje i postane profitabilan ... Sada samo čekamo kompletiranje Odbora, i verujem da kada se odbor CBK-a kompletira, budući da već 15 meseci nemamo funkcionalan odbor, odobriće se ova Uredba i krenuti ka liberalizaciji tržišta osiguranja u segmentu obaveznog osiguranja... Vlada je donela odluku i uspostavljena je Radna grupa, koja će se baviti samo pitanjem Zelenog kartona, a u okviru ove grupe, ovog tima koji je međuinstitucionalan, takođe učestvuju i CBK i MUP. I drugi relevantni akteri koji bi trebalo da budu deo ove grupe, i verujem da će se vrlo brzo ovo pitanje rešiti, s obzirom na to da se može videti da imamo ozbiljan pristup vlade u tom pogledu. Zato prvo treba rešiti pitanje neosiguranih (ili neregistrovanih) vozila, koje je na Kosovu veoma visoko, a zatim početi sa apliciranjem u Savetu biroa.

Mehmeti je dodao da kako bi Kosovo imalo pristup sistemu elektronskih plaćanja u „Paypal“ , potrebna je međuinstitucionalna koordinacija, ističući da je CBK preuzela inicijativu u tom pogledu, uprkos činjenici da internet platforma „Paypal “ ne priznaje Kosovo kao državu.

Guverner Mehmeti: Kosovo kao nova država imalo je i nastavlja da ima poteškoće u pristupu internet platformama. Ovo je u početku takođe predstavljalo prepreku pošto neko vreme nismo imali telefonski kod. Zatim, još uvek nemamo svoj državni domen. Uprkos tome, mnoge internet platforme su uključile Kosovo na svoje liste kao državu, ali neke od njih nisu je uključile što je u ovom slučaju i „Paypal“, zatim imamo Samsung Pay, Google Pay. Mi kao Centralna banka uložili smo napore da ovaj platni sistem dovedemo na Kosovo, kao što su Paypal, Google Pay i Samsung Pay. I tako dalje. Odobrili smo uredbu o registracijama, koja se odnosi na nebankarske finansijske institucije, koje se bave elektronskim novcem.

Što se tiče nebankarskih mikrofinansijskih i finansijskih institucija, Mehmeti kaže da postoje takve institucije koje imaju statut nevladine organizacije, dodajući da one funkcionišu kao finansijske institucije na osnovu važećeg zakonodavstva.

Mehmeti sa punom odgovornošću kaže da nema problema u pogledu sprovođenja zakona koji se odnosi na oblast koja je povezana sa regulisanjem i nadzorom ovih finansijskih institucija.

Dok naglašava da bi se u budućnosti trebalo rešavati pitanje statuta NVO-a, koje bi trebalo biti regulisano zakonom NVO-a.

U ovom sektoru, krediti su dostigli i do 220 miliona evra, uz godišnji rast od 5-7 odsto, uprkos činjenici da su kamatne stope u ovom sektoru i dalje visoke.

Guverner Mehmeti je rekao da je to sektor koji zahteva dodatno uređenje u zakonodavnom pogledu, uzimajući to u obzir, CBK je prosledila Nacrt zakona Skupštini u vezi sa pitanjima koja se odnose na plaćanja, elektronski novac i druga pitanja koja su od interesa.